

National Worldview and Value Orientations in Ukrainian Drama

UDC 130.2:821.161.2–2:792(477)

DOI: <https://doi.org/10.15421/172697>**Matvieieva Kateryna**Ph.D. Student, Assistant, <https://orcid.org/0000-0002-9245-5373>, kmatieieva@ukr.net*Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine)*

Abstract.

Ukrainian drama, born out of the nation's spiritual and cultural transformations, responds to the challenges of the times, reflecting historical collective memory, the values characteristic of the Ukrainian nation, ethnic archetypes, and contemporary issues.

The purpose of this article is to determine the significance of national drama within the context of Ukrainian dramatic theater.

Results. Ukrainian drama has been examined as the foundation of theatrical productions that represent the worldview and value orientations, as well as the behavioral models of the Ukrainian nation, serving as a component that influences the process of self-awareness in contemporary Ukrainian society.

Conclusions. Throughout the evolution of Ukrainian dramatic theater, the philosophy of national dramaturgy has reflected the worldview, values, contemporary issues, and ethnic characteristics of the Ukrainian people, which over time have crystallized into Ukrainian classics, brought to life on stage by directors of Ukrainian theaters. And the themes of Ukrainian classics, with the worldview values characteristic of the Ukrainian nation, resonate with audiences during various periods of sociocultural transformation, as confirmed by the author's statistical analysis of the repertoire of Ukrainian theaters in various regions of Ukraine (1920s–2023), and an analysis of the repertoire of Ukrainian drama theaters in February 2026. Based on the analyzed repertoire, the study identified Ukrainian classic plays that were most frequently staged in theaters in various directorial interpretations, as well as trends in contemporary Ukrainian drama. The results of the study revealed that national Ukrainian drama is a foundational and formative component of the cultural identity of Ukrainian dramatic theater, which, in turn, is one of the defining factors in the process of Ukrainian national self-awareness.

Keywords: philosophy, national drama, Ukrainian theater, cultural identity, repertoire

Національні світоглядно-ціннісні орієнтири в українській драматургії

Матвєєва Катерина*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)*

Анотація

Українська драматургія, породжена національно-духовними трансформаціями в суспільстві, є реактивною у викликах часу, що відображає історичну колективну пам'ять, характерні для етносу української нації цінності, етноархетипи й актуальну проблематику.

Мета статті – з'ясувати значення національної драматургії у вимірі українського драматичного театру.

Результати. Досліджено українську драматургію як основу театральної постановки, що репрезентувати світоглядно-ціннісні орієнтири, моделі поведінки етносу української нації як компонента, що впливає на процес самоусвідомлення сучасного українського суспільства.

Висновки. У процесі еволюції українського драматичного театру, філософія національної драматургії відтворювала світогляд, цінності, актуальну проблематику, етнічні особливості/ознаки українського народу, що з часом сформувались як українська класика, сценічне втілення якої реалізовували режисери українських театрів. І теми української класики з характерними для етносу української нації світоглядними цінностями відгукуються глядачам в різні періоди соціокультурних перетворень, що підтверджує авторське статистичне дослідження репертуару українських театрів різних областей України (1920-х – 2023 років), аналіз репертуару українських драматичних театрів у лютому 2026 року. На основі проаналізованого репертуару виявлено вистави української класики, що найчастіше йшли в театрах в різних режисерських інтерпретаціях, а також тенденції сучасної української драматургії. За результатами дослідження з'ясовано, що національна українська драматургія є основоположною й формотворчою компонентою культурної ідентичності українського драматичного театру, яка, своєю чергою, є одним із визначальних факторів у процесі самоусвідомлення української нації.

Ключові слова: філософія, національна драматургія, український театр, культурна ідентичність, репертуар

Вступ.

Етнічна культура сучасної України, початковим джерелом якої була колективна творчість українського народу визначає самобутність національної культури: способи поведінки та виробництва, суспільні установи, мову, етносимволіку, міфи, ритуали, художню творчість (Лісовий, 2016). У різні періоди культурно-історичного становлення української нації етнічна культура модифікувалась в результаті індивідуальної творчості в конкретних культурно-мистецьких напрямках згідно тогочасних соціокультурних процесів, залишаючись серцевиною національної культури, що несе в собі прагод етносу нації. Таким чином простежується взаємозв'язок «індивідуальна творчість – етнічна культура» у творенні сучасної української культури, що водночас виявляє культурну ідентичність національної культури й українського драматичного театру зокрема. Можемо припустити, що свідомо обирати, відчувати та органічно втілювати у творчості елементи етнічної культури здатні лише постаті з цілісно сформованою українською культурною ідентичністю. Важливо окреслити таку категорію творчих особистостей, яких можна віднести до когорти пасіонаріїв, тобто людей енергонадилишкового типу, новаторів, революціонерів, здатних змінювати буттєву реальність, «йти поперед свого часу». Саме завдяки такій здатності національно свідомих пасіонаріїв, на нашу думку, відбувається розвиток національної культури й світової загалом.

Звідси, можна вважати творчість основним інструментом збереження світоглядно-ціннісних орієнтирів етносу нації та зовнішньої модифікації етнокультури відповідно актуальної реальності, що може проявлятися у стані відкритості до світу, Всесвіту, при відчутті свободи й волі. Водночас, через творче проявлення людина реалізує свої таланти (самореалізація) й вивільнює внутрішні переживання (терапевтичний, відновлювальний ефект), і по завершенню отримує відчуття задоволення й щастя. Такий стан свідчить, що людина знаходиться «на своєму місці», віднайшла себе й своє призначення, свою споріднену працю (за Г. Сковородою). Суголосно філософії Г. Сковороди висловлює думку докторка мистецтвознавства, театрознавиця, культуролог, заслужена діяч мистецтв України, засновниця й керівниця Національного центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса Н. Корнієнко: «Індивідуальність нарощується «відкритістю» до універсалізації, яка, тим самим, передбачає рух до духовних начал, єдино ізоморфних «невидимому» (Корнієнко, 2025, с.130). Українська філософія «<...> у своїй світоглядній ментальності скерована визначально на внутрішню людину, на духовне» (Корнієнко, 2025, с.137). Разом із тим, саме цілісний, духовно розвинений людині відкривається чуття творчої інтуїції, влучні комунікативні

способи донесення ідеї та й навіть можливість прогнозувати ймовірне розгортання подій, що може проявлятися і в драматургії. Таким чином, звертаємо увагу на значення духовного єства митця та його творчої інтуїції на результат творчості та в процесі формування культурної ідентичності українського драматичного театру загалом. Наразі мова не йдеться про драматургію, створену на замовлення влади для просування радянської ідеології, з меркантильних міркувань авторів тощо. У праці досліджується українська драматургія, автори якої були національно свідомими посталями, які творили українську культуру крізь призму особистісно сформованої української культурної ідентичності й глибину усвідомлення проблеми.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Халамендик В. Б. у праці «Історія розвитку української філософської думки: культурно-освітні аспекти» висвітлені етапи формування філософської думки й освіти етносу української нації крізь призму визначних постатей, зокрема й Т. Шевченка, І. Франка, Лесі України, твори яких вже стали класикою української драматургії й репертуарною культурною традицією українського драматичного театру. Автор зазначає, що «філософська проблематика утворюється передусім системою таких категорій, як життя та смерть, віра, надія, любов тощо» (Халамендик, 2009, с.134).

У монографії Матвєєвої К. В. «Культурні традиції в контексті еволюції українського драматичного театру» здійснено вибіркове статистичне дослідження репертуару українського драматичного театру з 1920-х до 2023 рр., з визначенням напрямків драматургії – українська класика, сучасна українська драматургія, іноземна драматургія, твори російських авторів (Матвєєва, 2023).

У монографії «Українська драматургія: крізь виміри часу (теоретичні та історико-літературні аспекти драми)» Хороб С. І. дослідив філософію українських драматургів XIX-XX ст. та особливості сучасної української драми 60-80-х рр. XX ст. Період української драматургії кінця 1980-х – початку 1990-х років автор характеризує новим відродженням української світоглядної культури, в тому числі й філософії (Хороб, 1999, с.136). Інша наукова розвідка Хороба С. І. «Українська модерна драма кінця XIX – початку XX століття (неоромантизм, символізм, експресіонізм)» присвячена модерністським системам художнього мислення (Хороб, 2002).

Н. Корнієнко розглядала театр, український зокрема, як стратегічне мистецтво, феномен культури, що трансформує навколишню дійсність, і в межах дослідження українського драматичного театру у пострадянський етап, визначала цей період – пошуковим, шляхом до суб'єктності: «Системи міфу, фольклору, давньої оповіді, культурної цитати з епохи бароко та Київської Русі (кульмінаційні періоди

української історії), до того вилучених як мова культури <...> переосмислюються театром на новій естетичній базі». <...> У пошуку власного Імені театр намагається повернути в репертуар цінності часів модерну – українську драматургію 1920-30-х років, що була під забороною в 1930-ті роки, а нині стала класикою. Провідні театри традиційної естетики вводять у репертуар М. Куліша, В. Винниченка, О. Олеса, Лесю Українку <...>» (Корнієнко, 2025, с.153).

У публікації «Лесь Курбас, Театр Ветеранів та "Місячні": які зміни переживає сучасний український театр» Д. Лобанюк висвітлює бачення театрознавців, драматургів, режисерів і акторів на процеси змін в сучасному українському театрі (Лобанюк, 2026). О. Бондарева дослідила динаміку української драматургії останньої третини ХХ-початку ХХІ століття (Бондарева, 2009). Трансформації в сучасній українській драматургії в умовах війни досліджували А. Галас (2024), В. Тужина (2024), Н. Мірошніченко (2022), К. Матвєєва (2025), М. Васьків (2025) та ін.

Результати дослідження.

У контексті дослідження культурної ідентичності українського драматичного театру, пропонуємо розглянути українську драматургію як основу театральної постановки, що репрезентує світоглядно-ціннісні орієнтири, моделі поведінки етносу української нації як компонента, що впливає на процес самоусвідомлення сучасного українського суспільства.

Якщо звернутись до витоків української драматургії, виявляємо, що поштовх для її створення витворився завдяки активації національної гідності в суспільстві, що сприяло процесу націєтворення (вивчення своєї історії, мови, етнічної культури) та самоусвідомлення українського народу. Саме так з'являється перший український драматичний твір «Наталка-Полтавка» І. Котляревського як основа зародження українського драматичного театру. В чому ж полягає значення національної драматургії ХІХ ст. у становленні культурної ідентичності українського драматичного театру? Перш за все, варто відзначити, що твори («Наталка-Полтавка» І. Котляревського, «Сватання на Гончарівці» Г. Квітка-Основ'яненка, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «Енеїда» І. Котляревського, «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого та інші, відомі як українська класика) написані українською мовою, вміщували елементи української етнічної культури, зокрема музично-пісенного фольклору, та відображали тогочасну актуальну реальність й народну філософію: побутову сферу буття, морально-етичні принципи, інтереси й характери суспільства, що як зазначає дослідник і автор видання маловідомої української драматургії першої половини ХІХ ст. В. Шубравський, – «позитивно позначилось на ідейному змісті творів, на їх мові і стилі» (Шубравський, 1958).

У процесі еволюції українського драматичного

театру, національна драматургія, що відтворювала світогляд, цінності, актуальну проблематику, етнічні особливості/ознаки українського народу, сформувались як українська класика, сценічне втілення якої реалізовували режисери різних українських театрів від часів зародження української драматургії в ХІХ ст. (І. Котляревський), крізь період утвердження культурних традицій українського драматичного театру (Театр корифеїв), театральні практики українського модерного театру Лесь Курбаса з модифікаціями етнічної культури в першій третині ХХ ст. (модерна драматургія), ідеологічні нашарування в період радянської України (радянська драматургія) до періоду сучасного українського театру в часи незалежної України (сучасна українська драматургія).

Таким чином, український драматичний театр як такий – нероздільний у своїх ідейних завданнях і філософіях, що єднає українське суспільство. І теми української класики відгукуються глядачам в різні періоди соціокультурних перетворень, що підтверджує авторське статистичне дослідження репертуару українських театрів різних областей України (1920-х – 2023 років), що являють собою типові осередки культури, зберігають і продовжують культурні традиції закладені корифеями українського театру (Матвєєва, 2023). У період радянської окупації українська класика також відтворювалась на сценах українських драматичних театрів, хоча в деяких виставах були змінені акценти. Твори української національної драматургії вважались загрозою для радянської влади. У контексті зазначеного, варто окреслити характерні риси українського драматичного театру – його політичний аспект, про що зазначав ще український історик мистецтва і театру Д. Антонович у 20-х роках ХХ століття: «Вороги українського руху і разом з тим українського театру, казали, що вистави у інших народів тільки театр, а українські вистави – то політика... Український театр ніколи не був тільки мистецтвом, але завжди був засобом громадської акції, був національною зброєю в боротьбі з ворогами української культури і народності» (Антонович, 1925, с. 224).

Підтвердження актуальності творів драматургії української класики для українського суспільства в умовах повномасштабної російсько-української війни свідчать результати аналізу репертуару 16 українських драматичних театрів у лютому 2026 року (Вінниця, Дніпро, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ, Коломия, Львів, Одеса, Рівно, Суми, Харків, Херсон, Чернігів). Так, було з'ясовано, що українській класиці в середньому відведено близько 30% репертуару, хоча в окремих українських драматичних театрах засвідчено 50-60% вистав. Разом із тим, виявлені українські театральні осередки, в репертуарі яких була відсутня українська класика (Харківський державний академічний український драматичний театр ім.

Т. Г. Шевченка «Березіль», Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Куліша, Чернігівський академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка).

У межах проведеного інтерв'ю з художнім керівником Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша Олександром Книгою, серед причин відсутності на сьогоднішній день української класики, насамперед, відмічає обмеження, пов'язані із небезпекою воєнних дій в місті Херсоні, яке перебуває в «червоній зоні», адже українська класика – це в основному великі вистави, що потребують відповідної театральної площадки, декорацій, необхідної кількості артистів (акторів, музикантів, танцівників) тощо. На разі, театр працює в укритті чи інших локаціях міста. Водночас, в репертуарі херсонського театру – музична терапевтична програма «Коло життя» (Літо, Осінь, Зима, Весна), в основі якої відтворені елементи української етнокультури, зокрема традиційні народні пісні, особливості календарно-обрядових свят, а також вистави авторів української сучасної драматургії – 83,3% в лютому 2026 року, в яких відображена тематика сучасної реальності в умовах війни (втрачена домівка, життя біженців закордоном, філософія та моральний вибір в умовах окупації, спільність і єдність української нації).

На основі проаналізованого репертуару виявлені вистави української класики, показ яких найчастіше відбувся на сценах українських драматичних театрів в різних режисерських інтерпретаціях: «Наталка Полтавка» І. Котляревського (Дніпро, Івано-Франківськ, Київ, Львів), «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка (Дніпро, Івано-Франківськ, Львів, Рівно), «Кайдашева сім'я»/«Кайдаші» І. Нечуй-Левицького (Запоріжжя, Київ, Львів, Одеса), «За двома зайцями» М. Старицького (Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ, Рівно), «Украдене щастя» І. Франка (Вінниця, Київ, Рівно, Суми). Постановки окреслених творів української класики в лютому 2026 року були представлені одночасно в 4 українських драматичних театрах.

Яке значення у формуванні культурної ідентичності сучасного українського драматичного театру мають визначені вистави? І який вплив вони мають на процес самоусвідомлення сучасного українського суспільства в умовах російсько-української війни?

Зауважимо, якщо класичне прочитання (інсценізація) може бути максимально наближене до оригіналу драматичного твору (висвітлення теми, цінності, пісні, молитви, повір'я тощо), то сучасна інтерпретація може містити значні текстові модифікації відповідно до сучасних реалій та проблем, відсутність або трансформацію традиційних українських пісень чи говірок, додавання сучасних музичних композицій, однак у сутності залишати

цінності, закладені автором драматургії української класики – кохання, воля, родинні цінності, щирість, справедливість та інші, що є основою світобачення й філософій етносу української нації, і рушійною силою в активному процесі самоусвідомлення та формування української нації.

Хоча в сучасній театральній спільноті існує думка, що творча та ідейна спадщина «Театру корифеїв», українська класика зокрема, є проявом стагнації та застарілості, що не відповідає запитам сучасного глядача, і варто було б більше приділяти уваги і збільшувати долю репертуару сучасної української драматургії. Однак буттєва реальність засвідчує, що саме українська класика в сучасних українських драматичних театрах у класичному прочитанні чи режисерських інтерпретаціях культурних цитат під час повномасштабної російсько-української війни збирає sold out (Івано-Франківськ, Київ, Львів тощо). Так само мають зацікавленість українською класикою й глядачі Дніпра, Запоріжжя, Кам'янського, Харків, Чернігів, Суми, хоча вони й перебувають в інших фізичних умовах – близькість до лінії фронту. Вважаємо такий стан речей обумовлено бажанням свідомої частини українського суспільства відчувати споріднене – національну культуру, мову й спорідненість духу. Тобто, російсько-українська війна активізувала національне відродження й процес самоусвідомлення української нації, зокрема й через національну драматургію як основу вистав сучасного українського драматичного театру, що свідчить про глибоку суть, ідейний зміст і значення культурної ідентичності українського драматичного театру в процесі національного самоствердження та єдності української нації. Цей факт усвідомлювали творці українського театру – національно свідомі театральні діячі в різні часи (І. Котляревський, М. Кропивницький, В. Стефаник, І. Франко, Леся Українка, Лесь Курбас, М. Куліш, Лесь Танюк, І. Миколайчук, Я. Стельмах та ін.).

Разом із тим, українські драматичні театри планово оновлюють репертуар і українська класика так само може потрапити під скорочення, але це не значить, що театр змінює свою культурну ідентичність. У пошуках істинних мотивів таких змін необхідно досліджувати конкретний театральний осередок. Приміром, в умовах сучасної реальності відбулось планове оновлення й скорочення репертуару Кіровоградського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. М. Л. Кропивницького в березні 2026 року. Серед 16 знятих вистав – «Бондарівна», «Наталка Полтавка», «Сватання на Гончарівці», «Кайдашева сім'я» та інші. Такі зміни в.о. директора зазначеного театру Антон Меженін обґрунтовує тим, що ці «вистави давно не граються. <...> Щось нове робиться, щось старе знімається, тут накопичувально вийшло, просто ніхто раніше цього не робив. Причин насправді безліч» (Банташ, 2026).

У березні 2026 року в репертуарі кіровоградського театру відбулись постановки української класики – «За двома зайцями» М. Старицького, «Лісова пісня» Лесі Українки, імєрсивна вистава «Марко Лукич» М. Кропивницького (Кіровоградський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Л. Кропивницького, 2026). Репертуар українського драматичного театру проявляється як гнучкий і динамічний процес, адже за потреби часу вистава може бути відновлена, оновлена й повернута до актуального репертуару.

Відтак, сучасний український драматичний театр крізь творчість національно свідомих драматургів репрезентує цінності та якості, притаманні етносу української нації: свобода й волелюбність, гідність, кохання, гумор і самоіронія, справедливість, оспівування природи, містичність тощо.

Ще одним підтвердженням актуальності постановок української класики в сучасному театральному просторі можемо вважати державну нагороду – «Національну премію України імені Тараса Шевченка» (Шевченківська премія), в межах якої «відзначають творців за найвидатніші твори літератури і мистецтва, публіцистики і журналістики, які є вершинним духовним надбанням українського народу, утверджують високі гуманістичні ідеали, збагачують історичну пам'ять народу, його національну свідомість і самобутність, спрямовані на державотворення і демократизацію українського суспільства» (Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка, 2026). Приміром, 2019 року зазначену державну нагороду отримав театральний режисер, актор театру і кіно, народний артист України, директор-художній керівник Івано-Франківського національного академічного драматичного театру ім. І. Франка Р. Держипільський за постановку вистав, здійснених на сцені однойменного театру: «Енеїда» І. Котляревського, «Вона – Земля» В. Стефаника, «HAMLET» В. Шекспіра, «Оскар і Рожева Пані» Е.-Е. Шмітта. В контексті відзначених вистав театру, можемо констатувати врівноваженість в репертуарі української класики з творами іноземних драматургів (як світова класика, так і сучасна драматургія). Таким чином, на прикладі конкретного театру, і це не поодинокий випадок, продемонстровано, що сучасний український театр крізь драматургію репрезентує як українське світобачення, так і філософію й мислення, притаманне іншим культурам, що може вважатись елементом євроінтеграції для української театральної культури. Водночас, це дозволяє українському драматичному театру бути конкурентоспроможним у міжнародному театральному просторі, в єдиних умовах динамічного процесу розвитку світової театральної культури. Знаходимо співпадіння нашої думки з баченням Н. Корнієнко: «Можемо констатувати, що національна українська культура виявляє готовність до віддачі сильних власних

цінностей, конкурентоспроможних в універсальному просторі» (Корнієнко, 2025, с.150).

Аналіз репертуару сучасних українських театрів у лютому 2026 року також дозволив виявити тенденції сучасної української драматургії, відсоток якої, в середньому, коливає між 25-40%. Важливо, що сучасна українська драматургія 2022-2026 рр. являє собою процес еволюції української драматургії як такої, що закарбовує історичну колективну пам'ять війни, свідчення травматичного досвіду, філософію та осмислення існування української нації в умовах воєнної дійсності, творить національну консолідацію, й водночас виконує функцію реабілітації – спосіб вивільнення травми, відновлення психоемоційного стану.

Висновки.

У процесі еволюції українського драматичного театру, філософія національної драматургії відтворювала світогляд, цінності, актуальну проблематику, етнічні особливості/ознаки українського народу, що з часом сформувались як українська класика, сценічне втілення якої реалізовували режисери українських театрів від часів зародження української драматургії в XIX ст. до періоду сучасного українського театру в часи незалежної України. І теми української класики з характерними для етносу української нації світоглядними цінностями відгукуються глядачам в різні періоди соціокультурних перетворень, що підтверджує авторське статистичне дослідження репертуару українських театрів різних областей України (1920-х – 2023 років), аналіз репертуару українських драматичних театрів у лютому 2026 року. На основі проаналізованого репертуару виявлено вистави української класики, що найчастіше йшли в театрах в різних режисерських інтерпретаціях, а також тенденції сучасної української драматургії. За результатами дослідження з'ясовано, що національна українська драматургія є основоположною й формотворчою компонентою культурної ідентичності українського драматичного театру, яка, своєю чергою, є одним із визначальних факторів у процесі самоусвідомлення української нації.

Підсумовуючи, пропонуємо окреслити аспекти, що визначають національну драматургію (як класику, та і сучасну драматургію) як українську, що формує культурну ідентичність українського драматичного театру і слугує засобом єднання й самоусвідомлення української нації:

1. Українська мова та її діалекти.
2. Відтворення у творах драматургії національної історичної колективної пам'яті, йдеться про ключові історичні події етносу української нації, постатей, що вплинули на її формування.
3. Вплетення в канву драматургії календарно-обрядової дійсності (пісні, говірки, свята, опис ритуалів, обрядів, костюмів тощо) та/або містичності етносу української нації.

4. Моделі поведінки, особливості соціальних відносин в родині та соціумі, шлях вирішення проблематики й конфліктів (національний характер/етноархетип, світоглядно-ціннісна сфера буття).

5. Притаманні й майже невід’ємні для української драматургії теми кохання, волі, справедливості, продовження життя, зокрема майбутнього української нації.

Українська драматургія як основа театральної постановки репрезентує елементи етнічної культури, світоглядно-ціннісні орієнтири, моделі поведінки етносу української нації, отже є основоположною й формотворчою компонентою культурної ідентичності українського драматичного театру, у вимірі якого відбувається процес самоусвідомлення української нації.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Антонович, Д. (1925). *Триста років українського театру, 1619-1919*. Прага: Укр. громад. вид. фонд. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009132>
- Банташ, В. (2026). З репертуару Театру корифеїв зняли 16 вистав: режисер і актори пояснили причини. *Електронна газета «Persha»*. <https://persha.kr.ua/news/life/278456-z-repertuaru-teatru-koryfeyiv-znyaly-16-vystav-rezhysler-i-aktery-poyasnyly-prychyny/>
- Бондарева, О. (2009). Українська драматургія останньої третини ХХ-початку ХХІ століття: динаміка зміни пріоритетів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка* (Вип. 27), 125-132.
- Васьків, М. (2025). Ненормативна лексика в текстах сучасної української мілітарної літератури. *Українознавство*, №2(95). Київ. 100-121.
- Галас, А. (2024). Відображення колективної травми в українській драматургії періоду повномасштабної війни (2022-2024). *Просценіум*. <https://proscenium.lnu.edu.ua/art-war-we/vidobrazhennia-kolektyvnoi-travmy-v-ukrainskiiy-dramaturhii-2022-2024/>
- Кіровоградський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Л. Кропивницького (2026). <https://www.facebook.com/profile.php?id=61584528000455>
- Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка (2026). *Сайт*. <https://knpu.gov.ua/istorichna-dovidka/>
- Корнієнко, Н. (2025). *Театр майбутнього – траєкторія кванту. Порядок, відкритий для випадковості (театрознавство інших вимірів)*. Київ: Дух і літера.
- Левченко, О. (2012). *Театр у системі філософської антропології*. Київ: НЦТМ ім. Леся Курбаса.
- Лісовий, В. С. (2016). Культура етнічна. *Енциклопедія Сучасної України (Електронний ресурс)*. НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-51456>
- Лобанюк, Д. (2026). Леся Курбас, Театр Ветеранів та «Місячні»: які зміни переживає сучасний український театр. *Українська правда*. <https://life.pravda.com.ua/culture/yak-zminivsia-ukrajinskiy-teatr-pislya-2022-roku-novi-golosi-etika-vikliki-314069/>
- Матвєєва, К. В. (2025). Динаміка української сучасної драматургії в умовах російсько-української війни: культурологічний аспект. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, Lublin : Fundacja Instytut Spraw Administracji Publicznej. № 5(73). 47-54. <https://kelmczasopisma.com.ua/viewpdf/13725>
- Матвєєва, К. В. (2024). *Культурні традиції в контексті еволюції українського драматичного театру*. Дніпро: ЛПА.
- Мірошніченко, Н. (2022). Драматургія незалежної України: стилістичні тенденції у контексті соціокультурних перетворень. *Курбасівські читання: Наук. вісник*. Київ: НЦТМ ім. Леся Курбаса (№17: Курбас. Війна. Ідентичність), 153-188. <https://kurbas.org.ua/projects/almanah17/10.pdf>
- Тужина, В. (2024). Драматургія в часи війни, або Що робити при повітряній тривозі. *Український театр*. <https://theatermag.com.ua/publication/19>
- Халамендик, В. Б. (2009). Історія розвитку української філософської думки: культурно-освітні аспекти. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії* (Вип. 38), 126-138. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2009_38_15
- Хороб, С. І. (1999). *Українська драматургія: крізь виміри часу (теоретичні та історико-літературні аспекти драми)*. Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника, Інститут українознавства. Івано-Франківськ : Лілея-НВ.
- Хороб, С. І. (2002). *Українська модерна драма кінця ХІХ – початку ХХ століття (неоромантизм, символізм, експресіонізм)*. Івано-Франківськ : Плай. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009890>
- Шубравський, В. (1958). *Українська драматургія першої половини ХІХ ст.: Маловідомі н'єси*. <http://litopys.org.ua/dramukr/dram02.htm>

REFERENCES

- Antonovych, D. (1925). *Trysta rokiv ukrainskoho teatru, 1619–1919*. Praha: Ukr. hromad. vyd. fond. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009132>
- Bantash, V. (2026). Z repertuaru Teatru koryfeiv znialy 16 vystav: rezhysler i aktery poiasnyly prychyny. *Elektronna hazeta «Persha»*. <https://persha.kr.ua/news/life/278456-z-repertuaru-teatru-koryfeyiv-znyaly-16-vystav-rezhysler-i-aktery-poyasnyly-prychyny/>
- Bondareva, O. (2009). Ukrainska dramaturhiia ostannoi tretyny KhKh-pochatku KhKhI stolittia: dynamika zminy priorytetiv. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka* (Vyp. 27), 125-132.
- Halas, A. (2024). Vidobrazhennia kolektyvnoi travmy v ukrainskii dramaturhii periodu povnomasshtabnoi viiny (2022-2024). *Proscenium*. <https://proscenium.lnu.edu.ua/art-war-we/vidobrazhennia-kolektyvnoi-travmy-v-ukrainskiiy-dramaturhii-2022-2024/> http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2009_38_15. <https://www.facebook.com/profile.php?id=61584528000455>

- Khalamendyk, V. B. (2009). Istoriia rozvytku ukrainskoi filosofskoi dumky: kulturno-osvitni aspekty. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii (Vyp. 38)*, 126-138.
- Khorob, S. I. (1999). *Ukrainska dramaturhiia: kriz vymiry chasu (teoretychni ta istoryko-literaturni aspekty dramy)*. Prykarpatskyi un-t im. V.Stefanyka, Instytut ukrainoznavstva. Ivano-Frankivsk : Lileia-NV.
- Khorob, S. I. (2002). *Ukrainska moderna drama kintsia KhIKh – pochatku KhKh stolittia (neoromantyzm, symvolizm, ekspresionizm)*. Ivano-Frankivsk : Plai. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009890>
- Kirovohradskyi akademichnyi oblasnyi ukrainskyi muzychno-dramatychnyi teatr im. M. L. Kropyvnytskoho (2026).
- Komitet z Natsionalnoi premii Ukrainy imeni Tarasa Shevchenka (2026). *Sait*. <https://knpu.gov.ua/istorichna-dovidka/>
- Korniienko, N. (2025). *Teatr maibutnoho – traiektoriia kvantu. Poriadok, vidkrytyi dlia vypadkovosti (teatroznavstvo inshykh vymiriv)*. Kyiv: Dukh i litera.
- Levchenko, O. (2012). *Teatr u systemi filosofskoi antropologii*. Kyiv: NTsTM im. Lesia Kurbasa.
- Lisovyi, V. S. (2016). Kultura etnichna. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy (Elektronnyi resurs)*. NAN Ukrainy, NTSh. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. <https://esu.com.ua/article-51456>
- Lobaniuk, D. (2026). Les Kurbas, Teatr Veteraniv ta «Misiachni»: yaki zminy Perezhyvaie suchasnyi ukrainskyi teatr. <https://lifepravda.com.ua/culture/yak-zminivsia-ukrajinskiy-teatr-pislya-2022-roku-novi-golosi-etika-vikliki-314069/>
- Matvieieva, K. V. (2024). *Kulturni tradytsii v konteksti evoliutsii ukrainskoho dramatychnoho teatru*. Dnipro: LIRA.
- Matvieieva, K. V. (2025). Dynamika ukrainskoi suchasnoi dramaturhii v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: kulturolohiichnyi aspekt. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management), Lublin : Fundacja Instytut Spraw Administracji Publicznej*. № 5(73). 47-54. <https://kelmczasopisma.com/ua/viewpdf/13725>
- Miroshnychenko, N. (2022). Dramaturhiia nezalezhnoi Ukrainy: stylistychni tendentsii u konteksti sotsiokulturnykh peretvoren. *Kurbasivski chytannia: Nauk. visnyk*. Kyiv: NTsTM im. Lesia Kurbasa (№17: Kurbas. Viina. Identychnist), 153-188. Vylucheno z <https://kurbas.org.ua/projects/almanah17/10.pdf>
- Shubravskiy, V. (1958). *Ukrainska dramaturhiia pershoi polovyny XIX st.: Malovidomi piesy*. <http://litopys.org.ua/dramukr/dram02.htm>
- Tuzhyna, V. (2024). Dramaturhiia v chasy viiny, abo Shcho robyty pry povitranii tryvozi. *Ukrainskyi teatr*: <https://theatermag.com.ua/publication/19>
- Vaskiv, M. (2025). Nenormativna leksyka v tekstakh suchasnoi ukrainskoi militarnoi literatury. *Ukrainoznavstvo*. Kyiv. №2(95). 100-121.